

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **חיריק : לנקד -**

היחס : חיריק הוא אחד מסימני הניקוד, ולנקד זה להוסיף סימני ניקוד.

א' הוא אחד מ- _____ ו-ב' זה להוסיף _____.

תשובה (1): גוון : לצבוע. האם גוון הוא אחד מהצבעים, ולצבוע זה להוסיף צבעים? לא. גוון הוא צבע קבוע או טווח מצומצם של צבעים. אם המילה גוון הייתה מוחלפת בצבע ספציפי כמו אדום או כחול, התשובה יכלה להתאים. התשובה נפסלת.

תשובה (2): שלוש : להכפיל. שלוש הוא אחד המספרים, אך להכפיל זה לא להוסיף מספר, אלא להגדיל פי מספר כלשהו. התשובה נפסלת.

תשובה (3): מעיל : לרכוס. מעיל הוא סוג של בגד, אך לרכוס זה לא להוסיף בגדים אלא זה לסגור בגד באמצעות רוכסן. התשובה נפסלת.

תשובה (4): קינמון : לתבל. קינמון הוא אחד התבלינים, ולתבל זה להוסיף תבלינים. מתאים.

תשובה (4).

2. השאלה: **מנכ"ל : עובד -**

היחס : מנכ"ל הוא מי שתפקידו להיות אחראי על כל העובדים.

א' הוא מי שאחראי על כל ה-ב'ים.

תשובה (1): רב-חובל : מלח. האם רב-חובל הוא מי שאחראי על כל המלחים? כן. רב-חובל הוא הקברניט של האונייה, ותפקידו לקבל החלטות שעל שאר הצוות (המלחים) ליישם, בדיוק כפי שתפקיד המנכ"ל הוא לקבל החלטות שעל שאר העובדים ליישם. מצאנו קשר מדויק יותר, נעבוד איתו.

תשובה (2): חייל : טירון. האם חייל הוא מי שאחראי לקבל החלטות שעל כל הטיירוני ליישם? לא. טירון היא הדרגה הראשונה שחייל מקבל כשהוא מתגייס.

תשובה (3): שופט : עורך דין. האם שופט הוא מי שאחראי לקבל החלטות שעל כל עורכי הדין ליישם? לא. תפקידם של עורכי דין הוא לייצג לקוחות בבית המשפט, והשופט אמור להכריע ולתת פסק דין.

תשובה (4): סוהר : אסיר. האם סוהר הוא מי שאחראי לקבל החלטות שעל כל האסירים ליישם? לא. סוהר הוא עובד בבית סוהר, שתפקידו להשגיח על האסירים הכלואים ולאבטח את בית הסוהר.

תשובה (1).

3. השאלה: **כרה : בור - (כרה=חפר באדמה)**

היחס : מי שכרה יצר בור.

מי ש-א' יצר ב'.

תשובה (1): שתל : שתיל. האם מי ששתל יצר שתיל? לא. מי ששתל הכניס שתיל לאדמה.

תשובה (2): האכיל : אוכל. האם מי שהאכיל יצר אוכל? לא. מי שהאכיל נתן לאחר אוכל.

תשובה (3): הדביק : דבק. האם מי שהדביק יצר דבק? לא. מי שהדביק חיבר שני דברים באמצעות דבק.

תשובה (4): צייר : ציור. האם מי שצייר יצר ציור? כן.

תשובה (4).

4.

השאלה: **החליש** : מיגר - (מיגר=הכחיד, השמיד, חיסל)

היחס : **החליש** זה הפך משהו לחלש יותר משהיה, ו**מיגר** זה הכחיד אותו לחלוטין.
א' זה הפך משהו לחלש יותר משהיה, ו**ב'** זה הפסיק אותו לחלוטין.

תשובה (1): עמעם: כיבה. **עמעם** זה החליש את האור, ו**כיבה** זה הפסיק אותו לחלוטין, בדיוק כמו שה**חליש** זה הפך משהו לחלש יותר משהיה, ו**מיגר** זה הכחיד אותו לחלוטין. מתאים.

תשובה (2): עלעל: רפרף. **עלעל** זה **רפרף** בדפים. לא מתאים. (עלעל=דפדף, רפרף=סקר בשטחיות, לא התעמק)

תשובה (3): ערער: הסכים. **ערער** זה התנגד לדברים, לא **הסכים**. לא מתאים.

תשובה (4): עפעף: פלבל. למילים **עפעף** ו**פלבל** יש משמעות דומה. לא מתאים. (פלבל=גלגל, עפעף)

תשובה (1).

5.

השאלה: **תחינה** : ליבו נכמר – (ליבו נכמר=רחם, חס, תחינה=בקשת רחמים נואשת)

היחס : מי **שליבו נכמר** הגיב בחיוב לפעולת **התחינה** של האחר.
 מי ש-**ב'** הגיב בחיוב לפעולת ה-**א'** של האחר.

תשובה (1): פשרה: נאבק. האם מי **שנאבק** הגיב בחיוב לפעולת **הפשרה** של האחר? לא. **פשרה** נועדה כדי לסיים מאבק בין שני צדדים. כלומר, מי שעדיין **נאבק** טרם הגיע ל**פשרה** עם האחר.

תשובה (2): תזכורת: נזכר. האם מי **שנזכר** הגיב בחיוב לפעולת **התזכורת** של האחר? כן. **תזכורת** נועדה כדי לגרום למישהו לזכור.

תשובה (3): צידוק: הצטדק. האם מי **שהצטדק** הגיב בחיוב לפעולת **הצידוק** של האחר? לא. מי **שהצטדק** עשה **צידוק** עצמי.

תשובה (4): תשלום: התמקח. האם מי **שהתמקח** הגיב בחיוב לפעולת **התשלום** של האחר? לא. מי **שהתמקח** נשא ונתן על גובה **התשלום**.

תשובה (2).

6.

השאלה: "מגדל קלפים" : יציב -

היחס : "מגדל קלפים" הוא ביטוי שמתאר דבר לא **יציב**.
א' הוא ביטוי שנועד לתאר דבר לא **ב'**.

תשובה (1): "שלג דאשתקד" : מעניין. האם "שלג דאשתקד" הוא ביטוי שנועד לתאר דבר לא **מעניין**? כן.

תשובה (2): "עקב אכילס" : חסין. האם "עקב אכילס" הוא ביטוי שנועד לתאר דבר לא **חסין**? לא. **עקב אכילס** הוא ביטוי המתאר נקודת חולשה, לרוב אצל מי שחזק ו**חסין** למראית עין.

תשובה (3): "עלה תאנה" : מביך. האם "עלה תאנה" הוא ביטוי שנועד לתאר דבר לא **מביך**? לא. הביטוי **עלה תאנה** משמש כדי לתאר את מה שנועד להסוות מעשה כלשהו, בדרך כלל בקונוטציה שלילית.

תשובה (4): "אבן שאין לה הופכין" : זנוח. האם "אבן שאין לה הופכין" הוא ביטוי שנועד לתאר דבר לא **זנוח**? לא. הביטוי **אבן שאין לה הופכין** משמש כדי לתאר משהו שאין בו שימוש, כלומר **זנוח**.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. נשאלנו איזה מן הילדים הבאים עשוי להיוולד לגבר משבט לוסמוס ואישה משבט גמצא, ולכן לפי הנתונים על הילד אמור לרשת תכונה אחת בלבד מאביו, ושתיים מאימו.

נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש ילד שמקיים תנאי זה:

תשובה (1): ילד גאוותן, צר עין ואוהב שירה.

ילד זה ירש תכונה אחת בלבד מאביו, בן שבט הלוסמוס – צרות עין, ושתי תכונות מאימו, בת שבט הגמצא – גאוותנות ואהבה לשירה. מכאן שזו התשובה הנכונה. אין צורך לבדוק גם את שאר התשובות.

תשובה (1).

8. לפנינו שאלת משל נמשל. נבין את כוונת המשל בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

הערה: זכרו כי משל בא כדבר **ביקורת** על משהו שמישהו אמר או עשה.

בפסקה מגיב פרשן כלכלי לפרסום שמות החברים החדשים מועצת המנהלים בבנק כלשהו באופן הבא: "כשאנשים קטנים מטילים צל גדול, סימן הוא שהשמש שוקעת". האנשים הקטנים המטילים צל גדול מדמים את חברי ההנהלה שלדעת הפרשן אינם ראויים לתפקיד, והשמש השוקעת מדמה את הבנק שנמצא במצב קשה.

תשובה (1).

9. נבדוק את התשובות המוצעות עד שנמצא תשובה נכונה:

תשובה (1): המתרגם החדש של כתבי שלום עליכם האשים את תרגומו הישן של י.ד. ברקוביץ בכך שהוא **התרחק יותר על המידה מן המקור**, אלא שהוא עצמו נכשל במקומות אחרים: תרגומו שלו אומנם **נאמן יותר** אך **טכני מדי**, ויוצר טקסט שאינו קולח מבחינת סגנונו העברי.

בחלקו הראשון של המשפט מותח המתרגם החדש ביקורת על תרגומו הישן של ברקוביץ שלטענתו מתרחק מדי מהמקור, למרות שהוא בעצמו נכשל בתרגום במקומות אחרים. בחלק השני מגיע פירוט הכשלים של המתרגם החדש – התרגום שלו אמנם נאמן יותר למקור, אך הוא טכני ולא קולח מבחינת סגנונו העברי. מכיוון שאין סתירה בין שני חלקי המשפט, זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

10. נבדוק את התשובות המוצעות עד שנמצא תשובה נכונה:

תשובה (1): השינויים הפיזיולוגיים אינם הסיבה להתבגרות הפסיכולוגית, אך נראה שהם הכרחיים להתרחשותה, **שכן לעיתים רחוקות בלבד** ההתבגרות הפסיכולוגית מתרחשת בו-זמנית עם ההתבגרות הפיזיולוגית, **ולעולם אינה** מקדימה אותה.

בחלקו הראשון של המשפט עולה טענה לפיה השינויים הפיזיולוגיים הכרחיים להתרחשות של התבגרות פסיכולוגית, ובחלק השני מוכיחים אותה ("שכן") – התבגרות פסיכולוגית אף פעם אינה מתרחשת לפני התבגרות פיזיולוגית. מכיוון שאין סתירה בין שני חלקי המשפט, זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

11. נבדוק את התשובות המוצעות עד שנמצא תשובה נכונה:

תשובה (1): בארצות הברית הגדיר בית המשפט העליון את **השוויון בפני החוק** כאחת מזכויות היסוד של בני האדם, ולפיכך **גינה** חוקים של מדינות שהגבילו זכות זו בהטילן איסורים על **חקיקת חוקים**.

בתחילת המשפט נכתב שבית המשפט מגדיר את השוויון בפני החוק כזכות יסוד. המשך המשפט נפתח במילה לפיכך, ולכן היינו מצפים שיראה כיצד פועל בית המשפט למען זכות זו, אך בפועל כל שנכתב הוא שבית המשפט מגנה חוקים שמאשרים ("המטילים איסורים על") חקיקת חוקים.

תשובה (2): בארצות הברית הגדיר בית המשפט העליון את **המחאה** כאחת מזכויות היסוד של בני האדם, ולפיכך **אישר** חוקים של מדינות שהגבילו זכות זו בהטילן איסורים על **הפגנות מאורגנות**.

בתחילת המשפט נכתב שבית המשפט מגדיר את המחאה כזכות יסוד. המשך המשפט נפתח במילה לפיכך, ולכן היינו מצפים שהוא יראה כיצד תומך בית המשפט בזכות זו, אך בפועל נכתב שבית המשפט מאשר חוקים שמגבילים את הזכות להפגנות מאורגנות. המשפט שהתקבל אינו הגיוני, ולכן גם תשובה זו נפסלת. **תשובה (3):** בארצות הברית הגדיר בית המשפט העליון את **רכישת השכלה** כאחת מזכויות היסוד של בני האדם, ולפיכך **תמך בחוקים של מדינות שהגבילו זכות זו בהטילן איסורים על הקמת אוניברסיטאות.**

בתחילת המשפט נכתב שבית המשפט מגדיר את רכישת ההשכלה כזכות יסוד. המשך המשפט נפתח במילה לפיכך, ולכן היינו מצפים שהוא יראה כיצד תומך בית המשפט בזכות זו, אך בפועל נכתב שבית המשפט מאשר חוקים שמגבילים את הזכות להקמת אוניברסיטאות שסייעו ברכישת השכלה. המשפט שהתקבל אינו הגיוני, ולכן גם תשובה זו נפסלת. פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה: **תשובה (4):** בארצות הברית הגדיר בית המשפט העליון את ה**נישואים** כאחת מזכויות היסוד של בני האדם, ולפיכך **ביטל חוקים של מדינות שהגבילו זכות זו בהטילן איסורים על נישואים בין בני דתות שונות.**

בתחילת המשפט נכתב שבית המשפט מגדיר את הנישואים כזכות יסוד. המשך המשפט נפתח במילה לפיכך, ולכן היינו מצפים שהוא יראה כיצד תומך בית המשפט בזכות זו, ואכן בפועל נכתב שבית המשפט מבטל חוקים שמגבילים את הזכות לנישואים בין בני דתות שונות. המשפט שהתקבל הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה. **תשובה (4).**

12. נשאלנו מה הם "הזמן והמקום" הנזכרים בסוף הפסקה. נענה על השאלה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

בציטוט ממאמר מסוים נכתב על יצירותיו של אדגר אלן פו שמכיוון שמדובר ביצירות אותן המבקרים נוטים לנתח בהתאם לתקופה ולזמן בה הם חיו ("לעצבו בצלם תקופתם"), הן משתנות בהתאם לאופנות, לתפיסות ולציפיות של **הזמן והמקום**. כלומר, "הזמן והמקום" הם **הזמן והמקום שחי בהם כל אחד ממבקריו של פו**. **תשובה (4).**

13. נשאלנו מדוע לפי פוזנר, פרחים ושוקולד אינם מתנות טובות. נענה על השאלה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

אריק פוזנר טוען בספרו כי פרחים ושוקולד אינם מתנות טובות, כיוון שכמעט כולם אוהבים אותם, ומוסיף כי מתנות אלו, בדומה לכסף, חסרות את החיפוש, את **החשיבה ואת המאמץ הכרוכים בהתאמת המתנה לאדם שהן מיועדות לו**. כלומר, לפי פוזנר, הבעיה במתנות אלה הוא שלא ניכר בהן מאמץ מטעם נותן המתנה לקלוע לטעם האישי של מקבל המתנה. **תשובה (4).**

14. נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות עולה מהפסקה. נסכם אותה בקצרה בטרם ניגש אל התשובות. בתחילת הפסקה נטען שגם כשחוקרים משהו באופן אובייקטיבי, אנחנו נאלצים להסתמך על מערכת החושים שלנו. בהמשך הפסקה מובאת דוגמה לטענה: גם כמשתמשים במכשירי מדידה או בנייר לקמוס, שהם כביכול אובייקטיביים, אנחנו נסמכים על החושים המוגבלים שלנו כדי לאסוף מהם את המידע.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות, ונחפש טענה ברוח זו: **תשובה (1):** הפסקה אינה עוסקת במידת הדיוק של מכשירי המדידה, ולא נטען שהיא מוגבלת. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בפסקה לא נטען שכל חוקר מפרש את הנתונים שמספקים מכשירי המדידה באופן אחר, אלא שכדי לקרוא את הנתונים שמספקים לנו מכשירי המדידה עלינו להסתמך על החושים שלנו שהם כידוע מוגבלים. התשובה נפסלת.

תשובה (3): בפסקה לא נטען שמכשירי מדידה מאפשרים לחוקרים לאסוף נתונים שחושי האדם אינם מסוגלים לקלוט. כל שמצוין בה הוא שחוקרים משתמשים במכשירי מדידה שונים לצרכי מחקר. התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): הטענה המרכזית שעולה מן הפסקה היא שגם משתמשים במכשירי מדידה שאמורים לספק מידע אובייקטיבי, אנחנו נאלצים להסתמך על מערכת החושים המוגבלת שלנו כדי לחלץ אותם מהם. לכן, נוכל להסיק כי ייתכן והסתמכות על מערכת החושים תביא לכך **שנתונים שאספו חוקרים ממכשירי מדידה לא בהכרח מתארים את המציאות נאמנה.**

תשובה (4).

15. נתבקשנו למצוא מהו הרעיון המרכזי העולה מן הפסקה. נסכם אותו בקצרה במילים שלנו בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה מובאת **השוואה** בין הבלשן פרדינן דה-סוסיר לבין הסוציולוג אמיל דורקהיים – דה-סוסייר התעניין בעקרונות המשותפים לכל השפות האנושיות כפי שדורקהיים התעניין בתכונות החברתיות הבסיסיות המשותפות של כל התרבויות. כלומר, שניהם התעניינו בתכונות האוניברסליות של התופעות השונות שחקרו. בהמשך הפסקה אף מוסיפים ומתארים את דורקהיים כמי שלא התעניין במאפיינים הייחודיים של כל תרבות ותרבות בפני עצמם, אלא רק כדוגמות לתפקיד האוניברסלי שייחס לתרבות באשר היא.

מכאן שהרעיון המרכזי של הפסקה הוא שגם דה-סוסיר וגם דורקהיים התעניינו רק בתכונות האוניברסליות של התופעות השונות שחקרו, ולא במאפיינים הייחודיים של תופעות אלו. נבדוק את התשובות המוצעות ונגלה כי תשובה (2) לפיה **דורקהיים, כמו דה-סוסיר, התעניין בתכונות האוניברסליות של התופעה שחקר, וביטוייה הייחודיים של תופעה זו לא עניינו אותו בפני עצמם** מתאימה בדיוק.

תשובה (2).

16. לפנינו שאלת מחקרים. מהנתון לפיו סוסי מרוץ המקבלים תוספי מזון מנצחים במרוצים יותר מסוסים שאינם מקבלים אותם, הגיעו שני חוקרים לשתי מסקנות שונות. לפי **חוקר א'** תוספי המזון מחזקים את מערכת החיסון של הסוסים, והדבר מקטין את הסיכוי שיהיו חולים בזמן מרוצים, ולכן מגדיל את סיכוייהם לנצח בהם, ולפי **חוקר ב'** תוספי המזון מסייעים לבניית מסת השריר של הסוסים, שמשפרת את הישגיו של הסוס במרוץ.

נשאלנו באיזה מהניסויים הבאים **לא יכולה** להתקבל תוצאה שתפסול את אחת מהשערות החוקרים, ולכן ניגש לבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): השוואת מסת השריר של סוסים בריאים המקבלים תוספי מזון לזו של סוסים בריאים שאינם מקבלים תוספי מזון.

אם תוצאות המחקר יראו שמסת השריר של סוסים בריאים המקבלים תוספי מזון זהה לזו של סוסים בריאים שאינם מקבלים תוספי מזון, נוכל לפסול את השערתו של חוקר ב'. אנחנו מחפשים תשובה שלא יכולה לפסול אף אחת מהשערות החוקרים, ולכן זו **אינה** התשובה הנכונה.

תשובה (2): השוואה בין מסת השריר של סוסים בריאים שניצחו במרוצים למסת השריר של סוסים חולים שהפסידו במרוצים.

מחקר זה משווה בין מסת שריר של סוסים **בריאים שניצחו במרוץ** לבין מסת שריר של סוסים **חולים שהפסידו במרוץ**. מכיוון שהקבוצות הנבדקות במחקר שונות במספר מאפיינים, לא נוכל להסיק ממנו בוודאות שום דבר, ולא נוכל לסתור באמצעותו אף אחת מהשערות. לכן זו התשובה הנכונה. למי שבכל זאת מעוניין בהסבר מפורט יותר – ניתן לומר שיש שלוש תוצאות אפשריות למחקר, ואף אחת מהן לא תאפשר לנו לסתור את אחת מהשערות:

אם תוצאות המחקר יראו שמסת השריר **זהה** בין הקבוצות נסיק כי עדיף להיות בריא, וזה לא סותר אף אחת מהשערות.

אם תוצאות המחקר יראו שמסת השריר **גדולה** יותר אצל הסוסים הבריאים, לא נוכל לקבוע האם הם ניצחו

בגלל שהם בריאים או בגלל שמסת השריר שלהם גדולה יותר, ושוב שלא נוכל לסתור אף אחת מההשערות. אם תוצאות המחקר יראו שמסת השריר גדולה יותר אצל הסוסים החולים, לא נוכל לקבוע אם הם הפסידו כי מסת השריר שלהם גדולה יותר או כי הם חולים, ושוב שלא נוכל לסתור אף אחת מההשערות.

מצאנו את התשובה הנכונה, אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): השוואת שכיחותן של מחלות בקרב סוסים המקבלים תוספי מזון לשכיחותן בקרב סוסים שאינם מקבלים תוספי מזון

אם תוצאות המחקר יראו ששכיחותן של מחלות בקרב סוסים המקבלים תוספי מזון זהה לשכיחותן בקרב סוסים שאינם מקבלים תוספי מזון, נוכל לפסול את השערתו של חוקר א'. לכן, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): השוואה בין שיעור הסוסים החולים מתוך הסוסים שניצחו במרוצים בשנה האחרונה לבין שיעור הסוסים החולים מתוך כלל הסוסים שהשתתפו במרוצים בשנה האחרונה

אם תוצאות המחקר יראו כי שיעור הסוסים החולים מתוך הסוסים שניצחו במרוצים בשנה האחרונה זהה לשיעור הסוסים החולים מתוך כלל הסוסים שהשתתפו במרוצים בשנה האחרונה, נוכל להסיק כי מחלה אינה משפיעה על הסיכוי לנצח במרוצים. מכיוון שהשערתו של חוקר א', מתבססת על כך שמחלה פוגעת בסיכוי לנצח במרוץ, נוכל לקבוע כי השערתו שגויה. לכן, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2).

17.

בפסקה מתוארים מספר מושגים, נבין אותם בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה מסבירים לנו ש"אוניברסל" – הוא כלל החל בכל השפות המוכרות או לפחות ברובן. בהמשך הפסקה מבחינים בין **אוניברסל מוחלט** החל על כל השפות, לבין **אוניברסל סטטיסטי** שחל רק על רובן. בסוף הפסקה מבצעים הבחנה נוספת בין **אוניברסל אימפליקטיבי** – לפיו ניתן להסיק מהופעה של תכונה מסוימת בשפה על הופעתה של תכונה אחרת בה, ל**אוניברסל לא-אימפליקטיבי**.

כעת ניגש אל התשובות המוצעות ונחפש טענה נכונה על-פי המושגים:

תשובה (1): את העובדה שבכל השפות שיש בהן צורות פועל מיוחדות לעתיד יש גם צורות פועל מיוחדות לעבר יש להגדיר כאוניברסל סטטיסטי לא-אימפליקטיבי.

לפי תשובה זו בכל שפה שבה מופיעה תכונה מסוימת (צורות פועל מיוחדות לעתיד) ניתן להסיק על הופעתה של תכונה אחרת בה (צורות פועל מיוחדות לעבר). זהו כלל אוניברסל מוחלט אימפליקטיבי. התשובה נפסלת.

תשובה (2): את העובדה שברוב השפות השמעת צליל עולה בסוף משפט מסמנת שאלת כן/לא יש להגדיר כאוניברסל מוחלט לא-אימפליקטיבי

לפי תשובה זו הכלל אינו מתייחס לכל השפות אלא רק ל**רובן**, ולכן הוא אינו מוחלט אלא סטטיסטי. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): את העובדה שבכל השפות יש שמות עצם יש להגדיר כאוניברסל מוחלט אימפליקטיבי

לפי תשובה זו הכלל מתייחס לכל השפות, ולכן הוא אכן אוניברסלי מוחלט. עם זאת, כדי שהוא יהיה גם אימפליקטיבי הייתה צריכה להיות לנו האפשרות להסיק מהופעה של תכונה מסוימת בשפה על הופעתה של תכונה אחרת בה. לכן הכלל אינו-אימפליקטיבי. גם תשובה זו נפסלת.

מכיוון שפסלנו את תשובות (1) עד (3), תשובה (4) בהכרח נכונה, אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): את העובדה שברוב השפות שמופיע בהן הצליל n מופיע גם הצליל m יש להגדיר כאוניברסל סטטיסטי אימפליקטיבי

לפי תשובה זו הכלל מתייחס ל**רוב** השפות, ולכן הוא אכן אוניברסלי סטטיסטי. כמו כן, ניתן להסיק מהופעה של תכונה מסוימת בשפה זו (הופעת הצליל n) על הופעתה של תכונה אחרת בה (הופעת הצליל m). לכן הכלל אימפליקטיבי. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18.

נשאלנו מה אפשר ללמוד מן העובדה שמור ובק הסיקו שגובהו של ים המלח הוא כ-150 מטר בלבד מתחת לפני הים. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): שמור ובק העריכו שלחץ האוויר בים המלח נמוך מכפי שהוא באמת

לפי הפסקה הראשונה בגובה פני הים המים רותחים בטמפרטורה של 100 מעלות צלסיוס, וככל שמגביהים יורד לחץ האוויר ועימו יורדת טמפרטורת הרתיחה. מכך שמור ובק טעו לחשוב שים המלח גבוה מכפי שהוא באמת (הם שיערו שגובהו כ-150 מטר בלבד מתחת לפני הים, בעוד שכיום ידוע כי גובהו 400 מטר מתחת לפני הים) ניתן להסיק כי הם העריכו שלחץ האוויר בים המלח נמוך מכפי שהוא באמת. זו התשובה הנכונה.

מצאנו את התשובה הנכונה, אך לצורך שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות ונפסול אותן:

תשובה (2): שבמאה ה-19 היה ים המלח גבוה מכפי שהוא היום

טענה זו אינה נכונה. גובהו של ים המלח לא השתנה, אלא שההערכה לגבי גובהו היא שהשתנתה. התשובה נפסלת.

תשובה (3): שמור ובק העריכו שים המלח נמוך מכפי שהוא באמת

טענה זו אינה נכונה. מור ובק העריכו שים המלח גבוה מכפי שהוא באמת. הם שיערו שגובהו כ-150 מטר בלבד מתחת לפני הים, בעוד שכיום ידוע כי גובהו 400 מטר מתחת לפני הים. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): שמור ובק חשבו שטמפרטורת הרתיחה של מים בים המלח גבוהה מכפי שהיא באמת

טענה זו אינה נכונה. מהפסקה עולה שהחוקרים העריכו שלחץ האוויר נמוך מכפי שהוא באמת. מכאן שהם חשבו שטמפרטורת הרתיחה של מים בים המלח נמוכה מכפי שהיא באמת.

תשובה (1)

19.

נשאלנו איזו מן הטענות הבאות, הנוגעות לפון-שוברט, משתמעת מן הפסקה השנייה. נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): גם אילו היה ים המלח נמוך עוד יותר, הוא היה מקבל את אותה התוצאה

לפי הפסקה השנייה במדידותיו של פון-שוברט ככל הנראה נבעה מן העובדה שהברומטר שלו הגיע לגבול יכולת המדידה שלו. כלומר, הוא אינו יכול למדוד מתחת ל-115 מטר מתחת לפני הים. מכאן שגם אילו היה ים המלח נמוך עוד יותר, הוא היה מקבל את אותה התוצאה. זו התשובה הנכונה.

מצאנו את התשובה הנכונה, אך לצורך שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות ונפסול אותן:

תשובה (2): תוצאות המדידות שלו היו מדויקות יותר מתוצאות המדידות של מור ובק

טענה זו אינה נכונה. מור ובק העריכו כי גובהו של ים המלח הוא כ-150 מטר מתחת לפני הים, ואילו פון שוברט העריך כי גובהו 115 מטר מתחת לפני הים. כלומר, הם היו קרובים יותר לגובהו האמתי של ים המלח, כ-400 מטרים מתחת לפני הים, ותוצאות המדידות שלהם היו מדויקות יותר.

תשובה (3): בתקופתו לא היו ברומטרים משוכללים יותר מהברומטר שהשתמש בו

טענה זו אינה נכונה. בעקבות התגליות של מור ובק ושל פון-שוברט מיהרו לבוא לאזור חוקרים נוספים, מצוידים בברומטרים מהמשוכללים שהיו בעת ההיא, והם הגיעו לתוצאות מדויקות יותר. כלומר, כבר בעת ההיא היו ברומטרים משוכללים יותר מזה שהיא ברשותו של פון-שוברט.

תשובה (4): הוא בא לאזור ים המלח בעקבות התגלית של מור ובק

טענה זו אינה נכונה. בתחילת הפסקה נכתב שפון-שוברט שהה באזור ממש באותו זמן שמור ובק שהו בו. מי שהגיעו בעקבות התגלית של מור ובק (ושל פון-שוברט) הם חוקרים נוספים.

תשובה (1)

20. נשאלנו מי מהחוקרים הבאים היה הקרוב ביותר למציאת גובהו האמתי של ים המלח. בתחילת הקטע נכתב שגובה פני ים המלח הוא כ-400 מטר מתחת לפני הים. נבדוק מי מהחוקרים היה הקרוב ביותר.

תשובה (1): מור ובק. מדידתם הראתה שגובה פני ים המלח הוא כ-150 מטר מתחת לפני הים

תשובה (2): פון-שוברט. מדידתו הראתה שגובה פני ים המלח הוא כ-115 מטר מתחת לפני הים

תשובה (3): פון-רוסגר. מדידתו הראתה שגובה פני ים המלח הוא כ-426 מטר מתחת לפני הים

תשובה (4): דה-ברטו. מדידתו הראתה שגובה פני ים המלח הוא כ-406 מטר מתחת לפני הים

מכאן שדה-ברטו היה הקרוב ביותר למציאת גובהו האמתי של ים המלח

תשובה (4).

21. נשאלנו מה החיסרון העיקרי במדידת גובה בעזרת תאודוליט. נקרא את הפסקה השלישית ונענה על השאלה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בפסקה נכתב שמדידת גובהו של ים המלח באמצעות תאודוליט הצריכה **עבודת שטח רבה ומדוקדקת**, ושהיה צורך במשלחת גדולה שטרחה במשך עשרה שבועות על מדידות מפרכות, עד שהצליחו לקבוע את גובה ים המלח. מכאן שהחסרון של תאודוליט הוא **שביצוע המדידה מצריך מבצע לוגיסטי מורכב**.

תשובה (2).

22. נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות נובעת מהפסקה השלישית. מכיוון שכבר קראנו את הפסקה, נעבור ישירות לתשובות ונבדוק אותן:

תשובה (1): עקבות המדידות של צי ארצות הברית תמה המחלוקת בנוגע לגובהו של ים המלח בשורות 22-24 נכתב: "לא הכול קיבלו את ממצאי המשלחת, עד שבשנת 1848 אישרו מדידות של צי ארצות הברית - שאף הן נעשו באמצעות תאודוליט - כי המדידות של סקוט וסיימונדס היו מדויקות". כלומר, המדידות של צי ארצות הברית סיימו את המחלוקת בנוגע לגובהו של ים המלח. זו התשובה הנכונה. לצורך שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות ונפסול אותן:

תשובה (2): איש לא ניסה למדוד את גובהו של ים המלח מאז המדידות של צי ארצות הברית בפסקה השלישית לא צוין האם נעשו ניסיונות נוספים למדידת גובהו של ים המלח מאז המדידות של צי ארצות הברית. התשובה נפסלת.

תשובה (3): עבודת השטח שעשה צי ארצות הברית הייתה **יסודית יותר** מעבודת השטח שעשו סקוט וסיימונדס בפסקה אין כל השוואה בין רמת היסודיות של עבודת השטח שנעשתה בשתי המדידות. התשובה נפסלת.

תשובה (4): צי ארצות הברית הסתמך על תוצאות המדידות של סקוט וסיימונדס המדידה של צי ארצות הברית נועד כדי לבדוק האם תוצאות המדידות הקודמות היו מדויקות. כלומר, צי ארצות הברית ביצע מדידה נפרדת בעצמו. התשובה נפסלת.

תשובה (1).

23. נתבקשנו להסיק מהפסקה האחרונה מה היו ההשלכות של מציאת גובהו של ים המלח על כריית תעלה בין ים סוף לים התיכון. נסכם אותה בקצרה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בתחילת הפסקה צויין שלמציאת גובהו של ים המלח היו השלכות חשובות על מימוש הרעיון הישן לורות תעלה שתחבר את ים סוף אל הים התיכון. בהמשך הסבירו שהממצאים (תוצאות המדידה) הבהירו שכריית התעלה דרך ים המלח תהיה קשה ליישום ויקרה הרבה יותר מהאלטרנטיבה - חיבור שני הימים זה לזה דרך מפרץ סואץ, מה שהביא לבחירה באלטרנטיבה של כריית תעלת סואץ. כלומר, תוצאות המדידה סייעו להכריע היכן תיכרה התעלה, דרך ים המלח או דרך מפרץ סואץ.

תשובה (1).